הרב משה גנץ

החבר ורכוש הפרט

קטיפת פרחים מגינתו של חבר אחר

שאלה: האם מותר לקטוף פרחים מגינותיהם של חברים ללא ידיעתם?

תשובה:

1. הפרחים בגינות החברים הם שלהם, ולא של כלל החברים. דומה שדבר זה אינו צריך הסבר כלל, ולא יעלה על דעת איש לקטוף פרחים בניגוד לרצונו של בעל הגינה.
2. אלא שיש מורים היתר לעצמם לקחת פרחים ללא ידיעת בעל הגינה, וסוברים שמן הסתם בעל הגינה אינו מתנגד, והראיה, שבפעם הקודמת שבקשו ממנו נתן בנפש חפצה. ואין דרכם נכונה מכמה צדדים:

א. מצד דרך ארץ שקדמה לתורה אין עושים כן.

ב. פעמים שבעל הפרחים מוכן לתת פרחים מסויימים ואינו רוצה לתת פרחים מסוג אחר.

ג. והעיקר, פעמים שבעל הפרחים מוכן וגם שמח לתת פרחים למי שמבקש, ועם זה אינו מסכים שחברים יקחו בעצמם בלי לבקש. וכל אחד מאתנו יודע בעצמו, שלא כל מה שהוא מוכן לתת או להשאיל הוא מוכן גם שיקחו ממנו בלי ידיעתו.

3. יתירה מזו. אפילו במקום שברור לו ללוקח שאילו ידע בעל הפרחים היה מסכים ואפילו שמח, **וגם ברור לו שסעיפים ב' וג' שלמעלה אינם תקפים במקרה שלו,** אפילו כאן יש ראשונים הסבורים ש"אילו היה יודע היה מסכים" אינו נחשב מבחינת ההלכה להסכמה. וכשם ש"יאוש שלא מדעת אינו יאוש", כך "הסכמה שלא מדעת אינה הסכמה". (תוס' ב"מ כ"ב. ד"ה אמימר). ואמנם, בזה המיקל יש לו על מי שיסמוך (ש"ך חו"מ תחילת סי' שנ"ח). ומ"מ אפשר לראות כאן עד היכן החמירו חכמים בחשש גזל.
4. הרגשת השותפות של חברי הקיבוץ גורמת שיחסי שלי־שלך כאן מורכבים יותר מאשר בעיר, וקורה שגם אנשים ישרים וטובים פוגעים בבלי דעת בחבריהם. ולפעמים דוקא בגלל הקירבה שמרגיש אדם כאן לחברו, יתכן שירשה לעצמו לוותר על בקשת רשות מחבירו וכדומה. ועל כן חשוב להזכיר, שגם בקבוץ יש חברים שאינם מסכימים שיקחו מהם בלי רשות.